

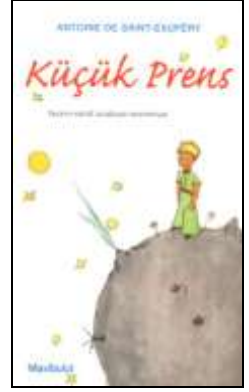
Hediye Aksakal

İstanbul Üniversitesi

Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

8. Yarıyıl Öğrencisi

Yard. Doç. Dr. Necdet Neydim: “Çocuk-Gençlik Edebiyatı ve A. de Saint Exupéry’nin *Küçük Prens*’i”, İstanbul Üniversitesi, 21 Mayıs 2009

21 Mayıs 2009 tarihinde 20. Yüzyıl Almanca Metinleri dersimize Çeviribilim Bölümü, Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Yard. Doç. Dr. Necdet Neydim, “Çocuk-Gençlik Edebiyatı ve Exupéry’nin *Küçük Prens*’i”^{*} konulu konuşmasıyla konuk oldu. Neydim, öncelikle çocuk ve gençlik edebiyatının tarihsel gelişimi üzerine bilgi vererek bu tarihsel çerçeve içinde Exupéry’nin *Küçük Prens* adlı anlatısı ve anlatının Türkçeye çevirileri üzerinde yoğunlaştı.

Avrupa’daki sosyal ve ekonomik dengelerin değişmesiyle gelişen kentleşme süreci, modernleşme, aydınlanma çabaları ve bunları takiben ulus devletlerine bağlı olarak yeni bir toplum yapısının ortaya çıktığını vurgulayan konuşmacı, bu bağlamda paradigmanın değiştiğini dile getirdi. Böylesi bir değişimin çocuğa bakışı da değiştirdiğinin altını çizerek feodal düzenden günümüze kadar geçen süreçte çocuğa yöneltilen bu farklı bakış açılarının önemini vurguladı. Neydim, feodal düzende çocuğun salt ailenin soyunun devamını sağlayan bir unsur olarak görüldüğü, ulus devlet kavramının gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan çekirdek aile yapısının geliştiği ve bu yapı içindeki çocuğun rolünün cinsiyetine göre belirlendiği üzerinde durarak kız çocuklarının anne, erkek çocuklarının birer kahraman olmak üzere eğitildiklerinden söz etti. Çocuk ve gençlik edebiyatı metinlerinde aynı zamanda bir ideal insan imgesinin

^{*} Ayrıntılı bilgi için bkz. Yard. Doç. Dr. Necdet Neydim, “*Küçük Prens* Çevirilerindeki Çevirmen Kararlarına Erek Odaklı Bakışla Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım”, İstanbul Üniversitesi Alman Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, Yıl: 2005, Sayı 17.

kurgulandığından yola çıkan Neydim, *Pinokyo* öyküsünü örnek göstererek çocuğun biçimlendirilmiş tek tip insan idealiyle eğitildiğini, sıkı bir disiplin altında ideal bir insan yaratmaya doğru yöneltilen çabalardan bir örnek olduğunu dile getirdi.

Neydim, konuşmasında 2. Dünya Savaşı yıllarında edebiyat ve eğitimin insanların yok edilmesi için kullanıldığını ve 1960'lı yıllarda ise öğrenci hareketleri, kadın-erkek eşitliği düşüncelerinin ortaya çıkmasıyla çocuk ve çocukla ilgili yayınların yeniden ele alınarak farklı bakış açılarıyla tekrar gündeme geldiğini vurguladı. Bu dönemde 2. Dünya Savaşına pilot olarak katılan A. de Saint Exupery tarafından kaleme alınan *Küçük Prens* adlı anlatıda 2. Dünya Savaşı ve modernite'nin iç çekişmesinin ortaya konulduğunu, ancak çocuk okurların böylesi bir eleştiriyi algılamaktan çok bu metnin sadece fantastik yönüyle ilişki kurabildiğini açıkladı. *Küçük Prens*'in kendi gezegenini bırakarak çıktığı arayışında farklı gezegenler ve farklı tiplerle karşılaştığı kitapta, son gezegen olan Dünya'da B-612 asteroitini bulan Türk astronomun kıyafeti, öne sürdüğü varsayımın önüne geçerek astronomun önemsenmediğine değindi. Kitabın değişik çevirmenler tarafından basılan çevirilerin değinerek aralarında büyük farklılıklar olduğunu da saptayan Neydim, metnin Türkçeye aktarılması sırasında çevirmenlerce kimi müdahalelerin yapıldığını ve bu bölümlerde bazı tarihi yorum hatalarının yapıldığına işaret etti.

Neydim günümüzde de var olan farklı yapıtlardaki müdahalelere çeşitli çevirmenlerin yapıtlarından örnekler sunarak Exupéry'nin metninde çevirmenlerin birçoğunun metin bağlamını göz önüne almadıklarına değindi. Exupéry'nin kitabında Batılıların bazı değerleri, yani özün anlamını yitirdiği bir süreci sorguladığını açıklarken Doğunun ikinci plana atılmasını da eleştirdi. Konuşmacı kitabın yazarını "Hayatı gözlemleyen bir yazar" olarak tanımlarken, yazarın metnine fantastiklik yüklediğinden de söz etti. Neydim'e göre çevirmenlerin kitapta geçen diktatör kavramı sözcüğüne takılı kalmış olduklarından kendi ideolojileri doğrultusunda, hedef kitleyi istedikleri gibi yönlendirebileceklerinden, kaynak metnin yaratacağı duygunun veya eşdeğerinin dikkate almadıklarından bahsetmiştir. Neydim kitabın çevirileri için yaptığı açıklamada Fransız çocuk ile Türk çocuğun çıkaracağı anlamların birbirlerinden farklı olabileceğini de söyledi. Fransız çocukta diktatör kavramının yaratacağı duygu veya eşdeğer duygu bir Türk çocuğunkinden farklı olabileceğini açıklayarak kaynak metnin ve hedef kitleye verilmesi gereken mesajın önemini bir kez daha belirtti.

Neydim, konuşmasının ilerleyen bölümünde çocuk edebiyatı ve çeviriyle ilgilenmeyi düşünen öğrencilere getirdiği önerilerde, çocuk kitabı çevirmeden önce “Çocuk nedir?” sorusunun yanıtının çevirmen tarafından biliniyor olması gerektiğinin altını çizdi ve “onların duygu düşüncelerini” bilmenin gerekliliğini vurguladı. “Kitabın ve cümlelerin basit olması, kitabın çevirisinin kolay olacağı anlamına gelmez” diyen konuşmacı, yapılan işin zorluğundan ve anlatılmak istenen metnin çeviri ve yorum farkı sonucunda çocuklar üzerinde tehlikeli sayılacak etkiler doğurabileceğinden bahsetti. Çevirmenin, yapacağı kitap çevirisinin edebiyat çizgisi içindeki yerini, hatta ayrıntılı bir araştırmayla sorumluluğunu yerine getirmesi gerektiğini vurgulayarak sözlerini “Çocuk edebiyatı ile ilgilenecekseniz, asla çocuğa iktidar olmayın!” diyerek noktaladı.